

... a léta běží vážení aneb neb na úvod vzpomínkového „almanachu“

Že čas letí nám nezadržitelně připomíná letošní 50. výročí založení Klubu chovatelů králíků Vss a shodou okolností i kulaté pořadové číslo 40. speciální výstavy „našich“ Velkých světlých stříbřitých.

Velký světlý stříbřitý patří dlouhodobě k nejoblíbenějším plemenům králíků u nás – pro ilustraci v minulém roce byl Vss nejpočetněji registrovaným plemenem, ani na vrcholných výstavách nezůstává pozadu a vzhledem k podílu členů klubu je to možno považovat i za odraz klubové práce.

Něco z historie

Počátkem roku 1967 skupina chovatelů ze severní Moravy a Slezska iniciovala založení již tehdy velmi rozšířeného plemene králíků Francouzský stříbřitý (Fs) a na 9. července 1967 do Opavy svolala ustavující schůzi klubu (původní termín 24. 6. byl tenkrát odložen z důvodu konání celostátního králíkářského aktivu).

Zde se sešlo 28 chovatelů, klub chovatelů Fs byl na světě a vzhledem k oblíbenosti plemene, nadšení chovatelů i práci řady chovatelů a funkcionářů se začal rychle rozvíjet. Prvním předsedou byl Květoslav Lhotský a jednatelem Arnošt Hapal, oba z Opavy.

Členská základna – již koncem roku 1967 měl klub 60 členů, v roce 1982 to bylo 70. Stovky členů klubu bylo dosaženo zhruba v roce 1984 (vždy bylo i několik členů ze Slovenska) a s minimálními výkyvy se udržuje počet členů kolem tohoto počtu, přesto bychom rádi posílili.

Věrných a obětavých chovatelů, členů klubu je celá řada, těmi nejvytrvalejšími jsou do dnešních dní Miloš Kopecký za Sadové (členství od roku 1974), Pavel Moucha z Luštěnic (od r. 1972).

Z historie je dobře uvést úspěšné chovatele, kteří se významně podíleli ve své době na rozvoji plemene – záměrně spíše jména z historie, každá doba měla své šampióny: Ing. Antonín Žalkovský z Chrustenic, Jiří Trejbal z Plzně – Koterova, Josef Macháček z Křenovic, Stanislav Sunkovský z Počedlic, Stanislav Cmíral z Úval, František Matějka z Horoušan, Zdeněk Musil z Tuřan, Zdeněk Pečenka z Draškova a další. Těžko vzpomínat na další skvělé chovatele, nejúspěšnější i ty méně. Přehled dlouhodobě z výsledků speciálek je dále a všechny úspěšné chovatele tam najdeme .

Kamarádi odcházejí, řadu z nás zasáhly náhlé odchody Pavla Ždárského z Podhorního Újezdu, Aloise Ducháčka z Chocně nebo Josefa Brázdy z Horní Moštěnice, je na místě vzpomenou na všechny.

Klubová práce je především věcí obětavosti předních funkcionářů, zde si rovněž dovoluji vzpomenout některá jména – **předsedové** – Květoslav Lhotský, ing. Miroslav Očenášek, Stanislav Cmíral, Pavel Moucha, Miroslav Caha, v současnosti Miloslav Martinec, **jednatelé** – Arnošt Hapal, Josef Beran, ing. Pavel Matějka, ing. Stanislav Vacek, Václav Andla, Josef Kvasnička, ing. Otakar Janeba a nyní Tomáš Andrlé – díky obětavosti byly vytvářeny stabilní podmínky pro klubovou práci.

Klubová plemenářská práce

Základem chovu je samozřejmě plemenářská práce - její první podmínkou je evidence – **registrace**. Zde je nutné ocenit a vyzvednout přínos Alfréda Halienky, klubového registrátora již od roku 1975, jehož přesná a rychlá práce se dostala do klubové historie, i nyní (už od roku 2008) je registrátor Jirka Šubr oceňován všemi členy klubu. Pozornost zasluží konstatování, že po dobu padesáti let byli pouze tři registrátoři – tím prvním byl do roku 1975 Fr. Sedláček z Hlučína. Chovatelská aktivita by se mohla vyjádřit rozsahem práce registrátora – v samostatném přehledu je uveden počet registrovaných králíků.

Klubová **plemenářská práce** zahrnuje podobně jako v některých dalších klubech zásadní plemenářská opatření – výběr nejlepších zvířat, typizaci, liniíovou plemenitbu, vyhodnocení nejkvalitnějších plemeníků (jen vedení plemenných knih se v klubu neuchytilo). K systému této činnosti je vhodné přiřadit i motivační prvky pro chovatele – soutěže a vyhodnocení nejlepších chovatelů. Základem jsou však speciální výstavy – a vůbec nejzákladnější je motivovat chovatele k účasti na nich – musí chovatele opravdu zajímat a bavit.

Máme před sebou 40. ročník speciální výstavy, proto tedy stručná rekapitulace: první klubová expozice proběhla v listopadu 1967 na výstavišti v Ostravě, zde bylo předvedeno 30 Fs. V sedmdesátých letech proběhly speciálky v Úvalech za účasti 80 až 140 králíků, v Plačicích 1981 bylo vystaveno 139 ks a v roce 1982 již téměř 200. Určitým mezníkem byla speciální výstava v Rudné u Prahy v roce 1983 s téměř čtyřmi sty vystavených Velkých světlých stříbřitých.

Od roku 1984 následovalo 10 ročníků v Chocni – nejpočetnější byl rok 1986, kdy se do choceňské haly „vešlo“ 533 králíků Vss. V roce 1996 speciálky přemístily do Plačic u Hradce Králové již 12 ročníků je možno považovat zejména zásluhou chovatelů-pořadatelů členů klubu z okolí Hradce Králové za úctyhodnou řadu – nejpočetnější byla výstava v letech 1998 a 1999 - to bylo vystaveno vždy přes 600 Velkých světlých stříbřitých. Nyní je to již po deváté! V Týništi nad Orlicí – počty stále dosahují k 500 Vss, v rámci těchto speciálek se daří rozvíjet i spolupráci s bratrským Klubem slovenských chovatelů Vss.

V letech 1982-83 bylo započato s **liniovou plemenitbou** založením linií 20 až 22, každoročně jsou po neúspěšnějších plemenících zakládány nové linie, staré jak je přirozené, zanikají. V současné době je ustanoveno a registrováno 16 linií. Přehled všech linií je rovněž dále v přehledu.

Typizace byla u chovných Fs v klubu zavedena **od roku 1976**, původně v podobě popisu jednotlivých pozic standardu (A, T, S, B, P), od roku 1988 popisem jednotlivých nejvýznamnějších znaků exteriéru – hlavy, kůže na přední partii, hřbetu, mohutnost těla, utváření uší, předních končetin, srst, odstínu stříbřitosti, stejnoměrnosti stříbřitosti, peskování, barvy podsady na hřbetě a zvláště na spodní partii těla.

Mezníkem chovu je datum 1. 7. 1982 - nový vzorník opouští název Francouzský stříbřitý a zavádí Velkého světlého stříbřitého, což se samozřejmě neobešlo bez komplikací a diskusí z nichž některé v podstatě přetrvávají dodnes – pár obrázků s komentářem je rovněž součástí této brožurky.

Významnými mezníky byly i Evropské výstavy Brno 1998 a Praha 2004, kde jsme se rozhodně neztratili- na obou zůstal jeden šampion „doma“ – v roce 1998 za samici (R. Jedlička) a 2004 za samce (M.Martinec)..

Od roku 1987 uvádíme v katalogu speciální výstavy původy tříčlenných kolekcí a je založena mistrovská soutěž (**Mistr klubu**) – vyhodnocení dvou tříčlenných nepřibuzných kolekcí.

Od roku 1992 vyhodnocujeme **Šampionát plemeníků Vss** – vyhodnocení plemeníka podle dvou kolekcí potomstva. Jestliže je v této soutěži vyhodnoceno pořadí třiceti chovných samců – plemeníků, pak to svědčí o významu takové soutěže.

V roce 1993 byla založena soutěž **Liga klubu** vyhodnocované ve dvouletých intervalech, do které jsou započítávány výsledky z vyjmenovaných celostátních národních a speciálních výstav (případně evropských) – vždy 15 nejlepších výsledků, nejvíce však 5 králíků z jednotlivé výstavy, pořadí sloužilo i pro rozhodování výboru klubu k doporučení na kontrolované (K a P) chovy.

Pro chovatele je na každé výstavě nejatraktivnější **vyhodnocení nejlepších zvířat a nejlepších kolekcí**. Pro jejich kvalifikovaný, přehledný (a také nezaujatý, co objektivnější) výběr je zpracován a vyhlášen systematický postup, protože zodpovědně vybrat z pěti nebo šesti set zvířat opravdu ta nejkvalitnější je pro posuzovatele opravdu složitý úkol. Výběr nejlepších samců i králíc a vyhlášení šampionů je pak skutečným vrcholem speciálky.

Klubové ročenky jsou souhrnem všeho podstatného, vydávány jsou od r. 1980 jako zdroj informací, ale i inspirace, mají svou aktuální i pamětnickou hodnotu (a to platí i pro katalogy našich speciálních výstav).

Klubová práce včera dnes a zítra

je především společnou prací při šlechtění Vss, spoluprací i soupeřením s cílem odchovu stále krásnějších zvířat, společným úsilím na společném koníčku. Zda se nám to v Klubu skutečně daří ponechán na čtenáři, i ve výboru klubu bychom našli příklady, které jsme mohli zvládat jinak, lépe, nebo na co zkrátka nezbyl čas.

Čas letí, lidé přicházejí a odcházejí, doby se mění i podmínky pro naše chovatelství se mění – ale ne vždy negativním směrem – o čemž svědčí např. počet importovaných zvířat mezi rodiči vystavovaných králíků. Vždy však bude záležet především na zájmu a nadšení pro náš koníček, jemuž věnujeme čas, um, píli i prostředky. Přes problémy které přináší doba je za členy klubu obrovský kus práce – stabilní prostředí pro chovatelský pokrok, výstavy a soutěže, ustálený systém vyhodnocování nejlepších zvířat a nejuspěšnějších chovatelů podporující zájem chovatelů na činnosti klubu je trvalou hodnotou i do budoucnosti.

Na závěr chci poděkovat všem chovatelům a funkcionářům klubu za jejich práci a popřát všem hodně spokojenosti a chovatelských úspěchů do dalších let společné činnosti.

Co je ale nejdůležitější? Že už teď jsou mezi námi následovníci, kteří (pokud vydrží a budou chtít) budou hodnotit klubovou práci a úroveň Velkých světlých stříbřitých za dalších 10, 20 nebo 50 let.

dr. Miloslav Martinec